

Undertecknade Byamän i Haslebösarp och wemmenhögs härad hafwa wäll alt sedan åhr 1752 haft en af häradsrätten stadfästad By-ordning, men som witet på de olagligheter som emot samma Byordning kunde föröfwas är så ringa utsat, at denna ordning ej kunnat tymedelst hafwa med sig en påsyftade wärokan, fördenskull hafwa wij oss förenad om efterföljande Byordnings författande, mehra lämpat efter ortens beskaffenhet, och kiändbarare till böterne, bestända i efterföljande puncter.

§ 1.

Efter wanlig ordning, skall efter Nummeren i Byen en älderman tillsättjas warje åhr wid märtensmässotiden, hwilken då emot tager trumman, samt den låda hwarutj Byens gemensamt tillhörige papper och handlingar jämte Cassan förwaras, är därföre ansvarig till nästa märtensmässodagen, då han innan han från sysslan entledigas bör wisa redo för alt hwad det året så i böter som eljest influtit, och emedlertjd, hela

3993

året wara syselsat med de giöremähl som han i efterföljande puncter kan förbindas till.

§ 2.

För råg wång bör wara gaptäpt, samt grind hängd, åtta dagar för än rågen utsås, då giersgårdarne böra af förordnade witesmän öfwerses, och den som då hafwer ogild gårdsgård eller grind böte åtta öre S:rnt och sjättje samma, dagen derpå, i laggiltigt stånd, wid wite af dubbelt af förenemda boot. Så bör och för Kornwång wara gaptäpt till den såkallade Jöransdagen wid fyra öre och fridhågnad till gamle Wallmorgmässodagen den tolfte Maii wid åtta öre S:rnt boot, fins något täppe då ogilt, bör det wid dubbelt wite wara andra dagen täpt. Af samma Beskaffenhet bljr med gierdsgårdarne som äro Ordinarie för dammarne, grafgierden och munkewången. Men de täppen för dammarne som ej hägna hela året, stänges wid ådran öfwer bäcken till låremöllarens h..... och bljr stående tils kornet bljr tillsädd, de åter från damskroken till krokåkerswassen blifwa stående. Skulle någon wara så wårslöss, och ej sin gårdsgård efter denna författning fridstånga, bör byamennen låta täppa och taga betahlning efter matismanna ordom och plikte den bråtslige 2 D:r S:rnt.

1766 den 30 Junj inlefworerat till ..... / Fries.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Ej får någon så råg eller korn för än alla Byamennen å almän samling kommit öfwerens om tiden wid boot En D:r S:rmt, och skall då en den enenwara den andre till hinder, utan alla begynna på en häfd eller åås wid lika wjte. På samma sät öfwerenskommes när gräset så i dammare som i wångarne skall afslås, och säden afskiäras; att alla, till förekommande af sädens nedtrampande begynna på en ås wid boot af lika wjte men med hafresädens sående och hästande bljr efter hwar och ens behag, allenast det gifwes tillkiänna på föregående samling. Så tillåtes ej heller någon huusbonde eller tjenstehion om wåren fara öfwer annans besådde åker sedan säden är upkommen, med plog, åhr eller harf, eller om hästen kiöra öfwer orefst åker, wid åtta öre Silf:rmts boot, och skadans ärsättande. befinnes någon sedan behörige skilnads fårer äro af samtelige Byamennen upkiörda och wångarne med åhr eller plog giöra annan skillnad; eller upkastar förstörer och bort tager skiälstenar, plikte utom hwad lag säger tre D:r S:rmt.

§ 4.

När wårarbetet är förrättadt, utsättes en wiss dag att uppränsa damsåhorne, den som försummar uppränsa sine tilldelte andelar ware förfallen till åtta öre S:rmtsboot, och fullgöre

sin skyldighet inom två dagar wid dubbelt wite. I lika måtto utses wissa dagar, at utgrafwa de här på ägorne warande sura parcker och måsar, hwar för eller genom sina tegar, att watten får sit fria aflopp, försummar någon detta på utsatte tiden wärkställa böte två D:r och ware skyldig inom åtta dagar wid lika boot sin del upgrafwa.

§ 5.

Ingen tilllåtes tiudra å annans ållåcker eller afhöstade äng wid bot af åtta öre, men befinnes någon tiudra i annars mans oslagne äng eller säd plikte 2 D:r S:rmt och fylde skadan. Såsom och den som med wilja insläpper Creatur i fredat wång eller ligger ute om natten med Creatur i andras eller eget oslagna gräs och säd böte fem D:r och gielde skadan. Kommer Creatur löst under tiurningen böte för wart Creatur fyra öre S:rmt och skadans ärsättande. Har någon wång,..... Creatur som nedrifwer, laggiltig stängd täppe eller grind, bör han där om warna .....ej strax sådant Creatur..... D:r S:rmt och ärsättje skadan, och låte Byamennen (?) strax hösta (?) detsamma. Släpper någon med wilje små Creatur i besädd sådd wång, såsom gies änder, grisar eller höns, plikte åtta öre Smt. Hafwes ej sådane Creatur bordt då därom är tillsagd, fördubblas plikten hwarje gång de i wången finnes. Så får ej heller någon hafwa stoo med föhl tjudrat i wången förän säden är upbunden wid 2 D:r S:rmt boot och hafwe äntå(?) Creaturet

strax bort.

§ 6.

Kyrckjogården som hägnar där twenne wånga sammanstöter hägnas af samtelige Byamännen i laglig tjd, wahr och en sit tildelte stycke så att det kan freda wid boot af 16 öre S:rmt, och hwem som där med wilja insläpper, eller låter insläppa något Creatur plikte femb D:r S:rmt såsom och den, som utan Kyrckjoherdens med samtelige Socknemännens låf hugger gren eller qwist af de på Kyrckjogården växande trän bör plickta Sexton öre föratom skadans wärde.

§ 7.

Utan alla Byamännens tillstånd får ej tagas något Creatur till gräsbete wid En D:r S:rmt plickt.

Jngen Husman eller Ryttare får hafwa nehra Creatur än en Koo, fyra st. får och en wädur, inga Swjn men en gammal gås, för hwilka gifwes gräs gäld årligen för Koo En D:r, ett får åtta öre, en gammal gås två öre en hwar..... ung gås en öre Silf:rmt, dock får Ryttaren sine gies fria för denna åsätte gräsgielden. Så bör och munckemöllaren de åren han har sina Creatur på wår fäladsmark, som och för de han ej sielf kan gräs..... sammaledes betala för wart stort Creatur, hest eller koo En D:r, för wart får åtta öre, för wart får åtta öre.

för wært swjn åtta öre samt för gammal gås två och ung gås en öre S:rmt.

§ 8.

Ingen åbo huusman eller Munckemöllaren ware tillåtit insläppa Creatur i dammarne för än inhöstad blifwer i den wång som är belägen där up till, wid 3 D:r S:rmt boot för hwart creatur som med wilja dit släppes, men sedan wången är upgifwen, upgifwes jämwäll dammarna, då den får skylla sig sielf, som då ej har sina taakrör hemförda.

Skulle någon beträdas insläppa creatur i wångarne, genom grind eller gierdsgård för än alla har inhöstad, och Byamänner öfwerenskommit om wångarnes upgifwande, plikte femb D:r S:rmt och ärsättje skadan, förutan wad lag säger.

§ 9.

På gatan får ingen gräfwa leer utan samteligas låf och bewiljande wid En D:r S:rmts plikt, och om någon därtill får låf bör grafwen wid samma plikt genast igenfyllas. samma plikt ware för then som försummar giöra förswarlig upgång af sina tofwe tofwe grafwar och i händelse något creatur derigenom omkommer, bör den bråtslige ärsätta allaskadan.

§ 10.

Ingen åbo, huusman eller ryttare får undandraga sig fö-

da och löna få-herde får sina creatur och när så öfwerenskommes fåraherde och wackt, samt utgiöra det så kallade hiornad wid sexton öre boot, med lika wite förelägges den, som om aftonen föut ej säjer wackten från sig till sin granne, skulle någon beträdas bruka herden till andra sysslor och ärenden ware förfallen till åtta öre S:rmt, och herden blifwe ansvarig, om något creatur genom dess försummelse omkommer.

§ 11.

Om någon bort tager täppe från gierdsgård, för wång eller hage, nedbryter eller borttager ris eller steen, plikte utom hwad lag förmåhr 1. D:r S:rmt och sättje gårdsgården åter i stånd igen. fäller någon annars mans trä eller pihl som till nytta och prydnad är satt wid täppen, wid hagar eller gierdsgårdar plikte förutan det lagen stadgar tre D:r S:rmt.

§ 12.

Lägger någon owanliga wägar eller gångstigar öfwer annars nars mans besådde åkrar eller oslagne ängar böte 16 öre S:rmt. Så får ej heller någon wid 2 D:rs boot lägga wäg i ifrån allmänne eller h.....wäggarne till ållåckrar eller betesmarck hwur sådant fall egne ägor, Ej heller får någon resa öfwer ängarne från den så kallade Prästebroen till munkemölla wid bot af åtta öre Silf:rmt.

Lägger någon stig till annars ärteland eller tager

ärtehalv, eller afplockar ärter plikte 16 öre S:rmt.

§ 13.

Alla främmande creatur som uptages på våra ägor och fredade wängar, skall ej föras till någon annan än åldermannen och de in namspenningar, som för sådane creatur kommer at betalas tillfälle Byens cassa.

§ 14.

De som ej sielfwa hafwa åckerbruck får ej samla ax för än alla Byamännen allmänneligen åcka in säden och behörigt låf där till är lämnad wid nästföregående sambling wid åtta öre S:rmts wite. Så får ej heller någon Huusman utan låf någon tid på året fiska utj de här befintliga torfwegrafwar, som och ej heller någon åbo eller des tjänstehion vidare än på egna ägor wid tre D;r S:rmt boot.

§ 15.

Ingen får utan Byamännens gemensamma låf och samtycke intaga eller inhägnat några sina ägor mehr än nu befinnes vid Tijo D:r S:rmts wite, och warde en sådan intaga af Byamännen strax nedrifwen och förstörd. Men intager å gatuwall till planteringar och fähagar blifwa tillätne, då det utan andras förfång och skada skje kan.

När tiden utsättes, att byens Bryttestuga skall lagas, får ingen åbo eller husman sig därifrån undandraga wid sexton öre S:rmts bot. Såsom och då wäglagning utställes å farwägarne, bör förnembde wid lika wite wara behielpelige laga och förbättra så wäll gatan som wägarne. Så får ej heller någon undan draga sig, wid samma wite, då snö och yrwäder om winteren en infaller på åldermannens tillsägelse kasta snö och utstaka beqwämligaste winterwäg.

§ 17.

Så snart Kiäle är uhr jorden utsättes en wiss dag då alla skola hafwa sina Swin-creatur ringade. Hwar efter åldermannen med twenne tilltagna män skola samma eftersee, då den försummelige bör för warje Swin böta 4:ra öre S:rmt, och wara skyldig inom 2:nne dagar sådant wärckställa wid dubbelt af förenembde boot.

§ 18.

Enär någon hafwer att tala med byamannen och åstundar Samb-ling, eller åldermannen finner nödigt rådpläga med dem, gifwes tekn å allmänna gatuwallen med trumman. Så skall och åldermannen wara skyldig ifrån Medjo Aprill, till inhöstad blifwer warje söndag klockan fyra efter middagen samla Bya-

männen vid bot af åtta öre S,rmt och den åbo som sig ej då inställer, eller des wissa bud, två öre. Är någon wid de Extra samblingar utombys stadd, och ingen hemma som kan komma till Samlingen, åligger des nabo, wid hans hemkomst låta honom weta hwad afhandlat blifwet. Alt hwad åldermannen har att föreställa, bör skje på ett anständigt sätt utan wrede, och hwad som af de öfrige Byamännen säjes och talas, bör på samma sätt och med Sacktnodighet utföras på det sämja och enighet må bibehållas.

§ 19.

Skulle någon å vår samleplats eller sammankomster öfverfalla åldermannen för ses sysslas skulle med skieldsord och håniska utlåtelse], honom oanständigt tilltala eller truga ware förfallen till två D:r S:rmt boot, samma boot ware för åldermannen, om han på sådant sät upförer sig emot byemännen.

Beträdes någon i Bys lag eller samqwäm bruka Swordom, Eder och Bannor eller åstadkommer träta och oenighet plikte utan hwad lag förmår 2 D:r S:rmt.

§ 20.

Alla de böter, som efter denna Byordning bör utfalla uptages sålunda

Den pliktfälte bör strax på åldermannens tillsägelse betala de witesböter hwartill han kan wara förfallen som hos

Åldermannen förwaras. Nekas godwillig betalning bör de förordnade twenne män, som byamännen därtill utsedt wara åldermannen behielplice at taga ut pant. Blifwa de bemöte med håniske ordl bannor eller trug, plikte den för sådant upförande Tre D:r S:rmt utom hwad Lag förmår och ware äntå skyldig wid likewite utgifwa panten.

Nu är pant tagit, och löses ej innom fjorton dagar, warde tå thet å allmän samplats försåld genom aution, och öfwerskåttat hemfaller ägaren.

§ 21.

Wid Mårtensmässotiden bör åldermannen wisa redo för alla de böter som från sidsta mårtensmässan äro influtna, och där öfwer författa en skriftelig förteckning. Då han sedan i samråd med öfrige Byamännen använder de inflytande medlen till de fattigas understöd, Brandtredskaps anskaffande, små broars på ägorne reparerande, och hwad annat som kan wara Byens till gemensam nytta.

§ 22.

Denna Byordning skall wid afräckningen hwarje Mårtens mäsas, då alla Byamännen är samlade liudligen upläsas samt eljest när någon åstundat det see finnas hos åldermannen i Byens låda.

3993

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

Förestående Byaordning hafwa wj till at bibehålla.....
och enighet funnit nödigt upprätta, hwar efter wj och våra
efterkommander hafwa oss att rätta, anhållandes underdån.
ödmjukeligen om Nådgunstig stadfästelse härå.

Haslebösarp d: 16 Junii 1766.

Åke Christofferson   Olla Andersen   Pär Larson
Nils N: Tuveson   Håkan H S Sörenson   Swen Larsson
Swen Larsson Nils Nls Knuts. Lars Anderson
And. Larson
Anders Mattson   Olla.....

År 1766 d: 2 aug. blef denna Byordning för Haslebösarps
By uti Wemmenhögs Härad, efter enhällig öfwerenskommelse upp-
rättad, här på Malmö Cancelli upwist och genomsedd, samt uppå
begjåran till följe af Kongl. Maj:ts Nådigste Resol:n upå
Allmogens Beswär d: 1 Sept. 1741. § 13 stadfästad, at för Lag
uti Byeskrået wara gjällande till framdeles efterlefnad,
hwarjente wederbörande Krono Betjening åligger, at wid anford-
ran, lämna alla Laga handräkning till dess denna Byordning uti
detta .....i uttagande hos de för.....

Adlerfelt

/ J: ...: Bergenstråhle